

ně Jesenské). Také v Česku a na Slovensku – sice bez podpory silného feministického hnutí, ale s mnoha oddanými čtenářkami – vznikla vydavatelství s jasnou feministickou agendou. Marie Noe Chříbková vydala za jedenadvacet let existence svého nakladatelství One Woman Press na šedesát převážně překladových feministických děl a děl napsaných ženami (jde i o tituly, jejichž dotisky bychom dnes znovu potřebovali – mj. Vlastní pokoj Virginie Woolf nebo Eunuška Germaine Greer). V roce 1993 začalo Záujmové združenie žien Aspekt pod vedením Jany Cvikové a Jany Juráňovej v Bratislavě vydávat časopis (nebo spíš tematické antologie) Aspekt a zanedlouho také knižní publikace, jejichž počet dnes překročil stovku.

Susan Hawthorne v Bibliodiverzitě tvrdí, že feminismus je „uznání skutečnosti, že ženy jsou utlačovány a diskriminovány v celosvětovém kontextu. [Přitom však] [n]edílnou součástí feminismu je snaha tuto situaci nějak změnit.“ (s. 39.) Zdůrazňuje útlak žen jako univerzální fenomén a feminismus jako úsilí o změnu a zároveň ukazuje, jak toto úsilí od 80. let 20. století erodovalo. Pro označování útaku žen upřednostňuje výrazy sexismus a misogynie. Ženy nechce popisovat jako příslušnice ženského genderu, ale chápe je jako třídu vymezenou svým pohlavím. (s. 25.) Pornografie a prostituce jsou pak podle Hawthorne projevy násilí páchaného na ženách. Nejsou tedy (v případě pornografie) způsobem zobrazování, které by mohlo být subverzivní, ani (v případě prostituce) prací, která kromě vykořisťování znamená také možnost nárokovat si zdravotní pojištění nebo dokonce uznání dalších pracujících.⁻³

Aniž bychom se dotkli morálního práva autorky, lze snad říci, že výklad vývoje feminismu, jak ho podává Susan Hawthorne, je jedním ze způsobů, jak feminismus mluví sám o sobě a o svých dějinách a jak tyto dějiny chce mobilizovat pro konkrétní cíle v současnosti. Tento výklad sleduje narativ ztráty nebo dokonce úpadku, jak ho identifikovala feministická teoretička Clare Hemmings.⁻⁴ Podle Hawthorne totiž feminismus vinou toho, že je pěstován zejména v akademickém prostředí a že

je příliš teoretický, ztratili svůj původní aktivistický, radikální náboj. Teoretické proudy postmodernismu a poststrukturalismu pryč z kdysi schopného politického hnutí vysály život. K tomuto úpadku feministického hnutí přispělo navíc to, že se jeho neformální skupiny institucionalizovaly a staly se z nich nevládní organizace. Tímto argumentem autorka navrhuje na svou kritiku apropriace, tedy procesu, ve kterém dominantní řád přejímá impulzy z intelektuálních a politických okrajů jen proto, aby se s jejich pomocí potvrdil a původní nositele nových myšlenek a požadavků demobilizoval. Podobně argumentuje také politická filozofka Nancy Fraser, která západnímu feminismu vyčítá, že podlehl neoliberálnímu ekonomickému silám a namísto budování solidarity mezi ženami různého sociálního postavení dnes stojí za myšlenkou, že každá žena může (a má) být top manažerkou.⁻⁵

Susan Hawthorne však krizi feminismu neidentifikuje proto, aby se zaměřila výlučně na její řešení v samotném hnutí. Feminismus je pro autorku součástí světového řádu, který hájí svobodu vyjadřovat svůj názor s ohledem na důstojnost všech lidí včetně těch marginalizovaných a jenž prosazuje spravedlivou distribuci zdrojů. Jako vydavatelka Hawthorne považuje za důležité

-3

Jak ovšem ukazuje feministická politická teoretička Kathi Weeks, chápání prostituce jako sexuální práce s sebou nese jiná úskalí. I když se prostituce vyjme z norem měšťanské morálky nebo z rámce feministického abolicionismu usilujícího o vymýcení prostituce a označí se za sexuální práci, nevyvazuje se tak z působení morálky. Nové chápání sexuální práce se totiž zakládá na pracovní etice a jejích normách. Viz Weeks, Kathi. 2015. Mapovanie pracovnej etiky. Päť antinómií a úloha rasy a rodu. Preklad Lubica Kobová. In Lubica Kobová [ed.]. Feministky hovoria o práci. Ako sa ženy stávajú subjektmi kapitalizmu. S. 46–47. Bratislava: ASPEKT.

-4

Hemmings, Clare. 2011. Why stories matter. The political grammar of feminist theory. Durham, NC: Duke University Press.